

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

24

Vragen van het lid **Kuik** (CDA) aan Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking over *de onrechtmatige financiering van Soedanese veiligheidstroepen uit het European Union Emergency Trust Fund (EUTF)* (ingezonden 27 augustus 2019).

Antwoord van Minister **Kaag** (Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking) (ontvangen 18 september 2019).

Vraag 1

Bent u bekend met het artikel: «EU suspends migration control projects in Sudan amid repression fears»?¹

Antwoord 1

Ja, ik ben bekend met het artikel.

Vraag 2

Wanneer en door wie bent u op de hoogte gesteld dat het project in Soedan gestopt is? Om welk project gaat het precies?

Antwoord 2

Het genoemde artikel verwijst naar het *Better Migration Management* (BMM) programma. Dit is een regionaal EU-programma voor de Hoorn van Afrika, dat wordt gefinancierd uit het EU Trust Fund. BMM is gericht op het verbeteren van migratiemanagement en de aanpak van mensensmokkel en mensenhandel door Afrikaanse landen. Het programma bestaat uit uiteenlopende activiteiten gericht op het bevorderen van beleidscoherentie, bescherming van irreguliere migranten en slachtoffers van mensenhandel, bewustwording over de risico's van en alternatieven voor irreguliere migratie, en capaciteitsopbouw. Nederland is bilateraal geen financier of uitvoerder van dit programma. Wel neemt Nederland als lid van het Khartoem Proces, de EU-dialoog over migratie met de Hoorn van Afrika, deel in de stuurgroep van BMM.

Het BMM programma is niet gestopt. De EU en Duitsland, hoofduitvoerder van het programma, hebben gezien de politieke instabiliteit in Soedan wel besloten tijdelijk geen trainingen uit te voeren. Andere BMM activiteiten

¹ <https://m.dw.com/en/eu-suspends-migration-control-projects-in-sudan-amid-repression-fears/a-49701408>

gericht op bescherming van migranten en vluchtelingen en bewustwording zijn wel voortgezet. Hierover is eind maart en begin april van dit jaar contact geweest, zowel tussen de EU delegatie en de Nederlandse ambassade in Khartoem, als tussen de Europese Commissie en mijn ministerie. Uw Kamer is door de Minister van Buitenlandse Zaken gedetailleerd geïnformeerd over het BMM programma via het verslag van de Raad Buitenlandse Zaken van 8 april 2019.²

Vraag 3, 11

Hoe bent u de afgelopen drie jaar op de hoogte gesteld door de Europese Commissie en door de voor dit project verantwoordelijke Duitse autoriteiten over de voortgang van projecten in Soedan?

Staat u in contact over deze casus met de verantwoordelijke autoriteiten in Frankrijk, Duitsland, Italië en het Verenigd Koninkrijk, de andere financiers van dit project?

Antwoord 3, 11

Nederland neemt deel aan de stuurgroep van BMM, waarin de Europese Commissie, de uitvoeringspartners en een aantal betrokken lidstaten de koers van BMM bepalen. In de landen in de Hoorn van Afrika waar BMM-activiteiten plaatsvinden, bijvoorbeeld Soedan, is hierover ook contact tussen de Nederlandse ambassade en de Europese delegatie aldaar. Daarnaast deelde BMM de afgelopen jaren onder meer maandelijks nieuwsbrieven, kwartaalrapportages, jaarrapportages en een *midterm review* met de stuurgroep. Voorts hebben zowel de Europese Commissie³ als GIZ⁴ een publieke website waar informatie over BMM wordt gepubliceerd. Overigens ontvangt BMM enkel financiering uit het EUTF en van de Duitse overheid. Nederland, noch de andere door u genoemde landen, zijn directe financiers van BMM.

Tijdens de meest recente vergadering van deze stuurgroep op 24 juli 2019 is ook gesproken over de misvatting dat via BMM financiering van Soedanese veiligheidstroepen plaatsvindt. Afgesproken is dat vanuit BMM in de toekomst extra aandacht zal worden besteed aan de communicatie over activiteiten onder het programma. Onlangs heeft de EU de factsheet «Mythbusting: what the EU really does in Sudan» gepubliceerd.⁵

Vraag 4

Is er na de machtswisseling in Soedan in april dit jaar opnieuw onderzocht of wordt voldaan aan alle voorwaarden uit het European Union Emergency Trust Fund (EUTF)? Zo niet, waarom niet? Zo ja, wat was de conclusie van dat assessment?

Antwoord 4

Sinds ondertekening van het Constitutioneel Akkoord in Soedan zijn de EU-delegatie en de Duitse ontwikkelingsorganisatie GIZ begonnen te verkennen of activiteiten op gebied van capaciteitsopbouw, waarbij betrokkenheid van de Soedanese overheid nodig is, weer opgestart kunnen worden. Daarbij zullen zij net als voorheen zorgvuldig monitoren dat er geen RSF-leden kunnen deelnemen aan trainingen. In de voorbereiding op de tweede fase van het BMM-programma, dat in oktober van dit jaar start, zal opnieuw gekeken worden naar de risicoanalyse en monitoringsmaatregelen. Waar nodig zullen deze worden uitgebreid.

Vraag 5, 10

Hoe groot is het deel van het EUTF dat in Soedan wordt besteed? Klopt het dat het EUTF voor een aanzienlijk gedeelte bestaat uit Official Development Assistance (ODA)? Kunt u aangeven hoe groot het Nederlandse deel is?

² <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2019/04/12/bijlage-kamerbrief-inzake-verslag-raad-buitenlandse-zaken-van-8-april-2019>

³ https://ec.europa.eu/trustfundforafrica/region/horn-africa/regional/better-migration-management-programme_en

⁴ <https://www.giz.de/en/worldwide/40602.html>

⁵ https://eeas.europa.eu/topics/external-investment-plan/66111/mythbusting-what-eu-really-does-sudan_en

Kunt u een overzicht geven van de door de EU gefinancierde activiteiten in Soedan en dus als zodanig worden gemonitord, die worden uitgevoerd door ontwikkelingsorganisaties uit de EU-lidstaten, de VN, verschillende internationale organisaties en NGOs?

Antwoord 5, 10

Op dit moment lopen er met financiering van het EUTF 20 nationale projecten in Soedan. Dit komt neer op een bedrag van 188,5 miljoen Euro. Daarnaast is via het regionale BMM programma 8 miljoen Euro beschikbaar voor Soedan. Voor een overzicht van deze projecten verwijs ik u naar de website van het EUTF.⁶

De meeste middelen van het EUTF bestaan uit overhevelingen van andere EU-instrumenten, zoals de reserve van het Europees Ontwikkelingsfonds (EOF), het Ontwikkelingssamenwerkingsinstrument (DCI) en het Europees Nabuurschapsinstrument (ENI). Nederland draagt via de EU-begroting en via het EOF, dat buiten de EU-begroting staat, circa 5 procent bij aan deze instrumenten. Het EUTF bestaat voor het grootste gedeelte uit *Official Development Assistance (ODA)*. Voor de projecten binnen het Hoorn van Afrika luik, inclusief Soedan, geldt dat deze volledig aan de ODA-criteria voldoen.

Naast de bijdragen aan het EUTF via de afdracht aan de EU-begroting en de bijdrage aan het EOF, heeft Nederland sinds 2015 26,4 miljoen Euro aan bilaterale bijdragen aan het EUTF gecommiteerd, onder meer voor projecten gericht op vrijwillige terugkeer en herintegratie vanuit transitlanden in Noord-Afrika en voor opvang van vluchtelingen in de Hoorn van Afrika. Deze bijdragen zijn afkomstig uit de BHOS-begroting.

Vraag 6

Was u op de hoogte dat in de risicoanalyse van het project in Soedan er melding van is gemaakt dat materiaal en training door nationale autoriteiten kon worden ingezet voor repressieve doeleinden?

Antwoord 6

Bij elk EU projectvoorstel wordt een risicoanalyse opgesteld, waarin mogelijke risico's in kaart worden gebracht. Bij gesignaleerde risico's worden maatregelen genomen om deze risico's te mitigeren. De EU is zich zeer bewust van de kwetsbare context in Soedan en heeft daarom verschillende mitigerende maatregelen genomen. Zo zijn er strikte richtlijnen opgesteld voor de deelname aan trainingen om te voorkomen dat leden van de *Rapid Support Forces (RSF)* aan trainingen kunnen deelnemen. Ook zijn richtlijnen opgesteld voor de aankoop van materiaal om te voorkomen dat materialen worden aangeschaft die voor andere doeleinden kunnen worden gebruikt. De activiteiten, en bijbehorende risico's en mitigerende maatregelen, van EU-implementatiepartners worden op regelmatige basis nauw gemonitord en geëvalueerd door deze partners zelf, door de EU-delegatie ter plaatse, door interne en externe monitoring en evaluatie exercities en via onafhankelijke accountantsonderzoeken.

Vraag 7

Klopt het, zoals in het artikel wordt gesteld, dat de Soedanese politie, die eveneens betrokken was bij het bloedige neerslaan van de demonstraties in juni, middelen ontvangen uit het EUTF?

Antwoord 7

Vanuit het EUTF vindt geen financiering plaats van Soedanese overheidsorganisaties, dus ook niet van de Soedanese politie.

Vraag 8, 12

Kunt u onderzoeken (of aandringen op onderzoek) in hoeverre klopt dat er mogelijk door de EU gefinancierd materiaal, training of fondsen bij Soedanese veiligheidstroepen (RSF) terecht zijn gekomen?

Kunt u de Kamer informeren over de uitkomst van het onderzoek van de Europese Commissie?

⁶ https://ec.europa.eu/trustfundforafrica/index_en

Antwoord 8, 12

Vanuit de EU vindt geen directe of indirecte financiering plaats aan de Soedanese autoriteiten, de RSF of andere milities. Tevens heeft de EU, zoals hierboven reeds benoemd, protocollen ingesteld om te voorkomen dat RSF-leden kunnen deelnemen aan trainingen of dat met EU-gelden goederen worden aangekocht of verschaft die tevens voor repressieve doeleinden kunnen worden benut. Verder onderzoek hiernaar acht ik niet noodzakelijk.

Vraag 9

Kunt u nagaan of er vanuit het EUTF momenteel nog meer soortgelijke «veiligheids-» of «grensbeveiligings» projecten in andere conflictlanden gaande is, waar mogelijk ook het geld in verkeerde handen kan vallen? Kunt u een overzicht geven van de risicolanden?

Antwoord 9

Het EUTF financiert geen projecten op gebied van veiligheid en grensbeheer waarbij een reëel risico bestaat dat het geld in de verkeerde handen valt, ook niet in conflictlanden. Het EUTF financiert wel verschillende initiatieven die, direct of indirect, gerelateerd zijn aan grensbeheer. Het gaat dan bijvoorbeeld om het versterken van de capaciteit van derde landen om terrorisme, criminele netwerken, en mensen-, drugs- en wapenhandel te bestrijden. Voor elk project wordt vooraf via een risicoanalyse vastgesteld of de mogelijkheid bestaat dat steun in de verkeerde handen valt. De projecten worden uitgevoerd door partners van de EU, zoals uitvoeringsorganisaties van Lidstaten, VN-organisaties en internationale ngo's.